MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH D. CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH A. FILLETTI

Seduta ta' l-4 ta' Lulju, 2008

Appell Civili Numru. 21/2004/1

St. George’s Park Company Limited

v.

Dr. Hugh Peralta, Dr. Noella Grima,
Ir-Registratur tal-Qorti u l-P.L. Edgar Montanaro

Il-Qorti:

<u>PRELIMINARI</u>

1.1. Dan hu appell ad istanza tas-socjeta` rikorrenti St. George’s Park Company Limited minn sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-28 ta’ April 2005 fil-kawza

fl-ismijiet premessi li fiha dik il-Qorti cahdet it-talba maghmula mir-rikorrenti fir-rikors promotorju taghha bl-ispejjez kontra taghha.

1.2. Ghal intendiment ahjar ta' dan l-appell, qieghed jigi riportat hawn taht *in toto* dak li gie deciz mill-Qorti ta' l-ewwel grad:-
"Il-Qorti:

"Rat ir-rikors ipprezentat mir-rikorrenti fl-14 ta' Jannar, 2004, li in forza tieghu wara li ecepiet illi:

"Is-socjeta` esponenti St. George's Park Company Limited ntavolat proceduri gudizzjarji fl-ismijiet *St. George's Park Company Limited vs Clouds Catering Limited et* (Citazzjoni Numru 1908/00GV), liema proceduri huma pendenti quddiem il-Qorti ta' l-Appell:

"Dawn il-proceduri jinvolvu talba lill-Qorti tiddikjara illi bl-agir taghha, is-socjeta` konvenuta kisret il-kundizzjonijiet tal-kuntratt lokatizju vigenti bejn il-partijiet datat 15 ta' Ottubru, 1988. Konsegwentement, intalbet ukoll ir-rizoluzzjoni tal-kirja skond it-termini tal-istess skrittura ta' lokazzjoni u l-izgumbrament tal-konvenuti fi zmien qasir u perentorju. Intalbet ukoll il-likwidazzjoni ta' ammont dovut bhala penali skond il-kuntratt lokatizju, kif ukoll il-hlas ta' l-imsemmija penali. (Dokument A, kopja tac-citazzjoni, Dokument B ta' l-eccezzjonijiet, Dokument C kopja ta' l-iskrittura ta' lokazzjoni).

"L-esponenti kienet rapprezentata f'dawn il-proceduri mill-intimati Dr. Noella Grima u Dr. Hugh Peralta, Pero` waqt is-smiegh tal-kawza dawn irrinunzjaw ghall-patrocinju tar-rikorrenti.

"Permezz ta' ittra ufficcjali datata 15 ta' Dicembru, 2003 u notifikata fit-22 ta' Dicembru, 2003 l-intimati interpellaw lir-rikorrenti thallas is-somma ta' disat elef hames mija u wiehed u erbghin lira Maltija u hamsa u hamsin centenzmu (Lm9,541.55) drittijiet u VAT, bhala drittijiet ghall-prestazzjonijiet professjonali fil-kawza *St. George's Park Company Limited vs Clouds Catering Limited et*,

citazzjoni numru 1908/00GV u dana skond taxxa annessa ma' l-istess ittra ufficjali (Dokument D).

"Id-dritt ta' avukat u prokuratur legali li jabbanduna l-klijent wara li jinghalqu l-proceduri bil-miktub imma qabel mal-kawza tigi mhollija ghas-sentenza ghandu jkun zewg terzi (2/3) tat-tariffa stabbilita kif inhu l-kaz.

"L-esponenti tixtieq tattakka din it-taxxa bhala irregolari u konsegwentement inattendibbli.

"Fl-opinjoni tal-esponenti huwa pacifiku li ntaxxar tad-drittijiet tal-kawzi ghandu jigi regolat mill-Iskeda A u E tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta sakemm il-klijent u l-avukat ma jkunx ftiehem li jithallas b'rati ohra permessibbli mill-ligi (ara artikolu 47a ta' l-Iskeda E).

"Meta t-tariffi jinkludu drittijiet varjabbli b'minimu u massimu ir-Registratur ghandu jistabilixxi tali rati skond il-kriterji misjuba fil-Kodici tal-Etika u Mgieba ghall-Avukati (ara artikolu 46 ta' l-Iskeda E).

"Il-punti principali ta' dan ir-rikors huma s-segwenti:

"1. Illi galadarba l-kawza ghadha pendenti quddiem il-Qorti taxxa finali ta' drittijiet ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma l-kawza tigi deciza; u

"2. Illi l-metodu ta' intaxxar uzat mir-Registrat kien erronju u irregolari; u ma saret ebda referenza ghall-Kodici tal-Etika u Mgieba tal-Avukati bhala kriterju li ntuza ghall-intaxxar tal-kawza.

"1. <u>Taxxa ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma il-kawza tigi deciza.</u>

"It-Taxxa rilaxxjata mill-konvenut Registratur tal-Qrati hija intestata "Taxxa ta' drittijiet u spejjez gudizzjarji ta' Dr. Noella Grima/Dr. H. Peralta f'ismijiet ta' kawza Numru 1908/00 St. George's Park Company Limited vs Clouds Catering Limited et" u dan *specifikament tar-rinunzja patrocinju skond skeda A, Tariffa E para. 33 tal-Kap. 12 u*

dan ghal kull effett u fini tal-ligi. Rilaxxjat lil Dr. Grima". Ghalfejn giet inkluza l-ahhar frazi jibqa' jafu min kitibha biss.

Il-para. 33 imsemmi hawn fuq jiddisponi li fil-kaz li avukat jitlaq il-klijent jew jigi abbandunat mill-klijent wara li r-rikors, ic-citazzjoni, in-nota ta' l-eccezzjonijiet jew ir-risposta, tkun giet pprezentata, u wara dawn l-istadji ta' hawn fuq izda qabel ma tigi differita l-kawza ghas-sentenza, ikun intitolat ghal zewg terzi tad-*dritt normali*. Dan ifisser li kull taxxa li tigi rilaxxjata lill-avukat tippresupponi l-ezistenza tad-*"dritt normali"*.

"L-unika interpretazzjoni logika ta' *"dritt normali"* f'dan il-kontest ma tistax tkun ghajr riferenza specifika ghal dak id-dritt li fin-normalita' tal-kazijiet jigi intaxxat fl-ahhar ta' l-gudizzju. Ikun f'dak l-istadju li t-tassazzjoni tad-drittijiet maghmula mir-Registratur tista' tigi attakkata quddiem il-qorti fil-konfront ta' l-interessati kollha kif tiddisponi l-ligi. Qabel ma tigi deciza l-kawza d-drittijiet jibqghu suxxettibbli ghal varjazzjoni u jistghu qatt ikunu finali.

"Fil-kaz prezenti anqas ma jista' jinghad li l-konvenut Registratur irrilaxxja taxxa lill-konvenuti l-ohra li turi drittijiet ta' zewg terzi ta' dak li fil-fehma tieghu ghandu jkun id-dritt normali u m'hux ta' dak li effettivament huwa d-dritt normali kif trid it-tariffa, imma l-istess konvenut Registratur agixxa fuq nota maghmula abbuzivament mill-konvenuti l-ohra f'isem is-socjeta` esponenti minghajr il-konsapevolezza taghha u minghajr anqas l-adezjoni tal-kontroparti kif ghandu jsir u fil-fatt normalment issir. Anqas ma seta' l-konvenut Registratur jagixxi fuq l-imsemmija nota ghaliex din kienet dikjarazzjoni ta' valur involut fil-kawza *come ceduta* meta fil-fatt il-kawza kienet u ghadha qed tinstema'.

"Ghal kull buon fini jigi dikjarat li effettivament il-kawza giet sussegwentement deciza fis-26 ta' Frar, 2003 u giet appellata fl-14 ta' Marzu, 2003 mis-socjeta` esponenti.

"1. Metodu Erronju u Irregolari.

"Pero` l-konvenut Registratur mhux biss hareg taxxa li ma setghax johrog ghax ma kellux il-bazi li fuqha seta' johrog, imma anke' ntaxxa ammont verament hazin.

"A. Legalment

"Nhar il-11 ta' April, 2002, l-intimati Dr. Hugh Peralta u Dr. Noella Grima pprezentaw nota f'isem ir-rikorrenti li fiha ddikjaraw li ghall-finijiet ta' taxxa *come ceduta* il-valur tal-penali fit-talbiet tac-citazzjoni huwa ta' Lm113,800, ikkalkulat bil-mitejn lira (Lm200) kuljum mid-19 ta' Settembru, 2000 sal-10 ta' April, 2002.

"Din in-nota giet pprezentata *ad insaputa* tar-rikorrenti u minghajr il-permess taghha.

"Anke jekk wiehed jaccetta dan il-valur tal-penali, jidher car li t-taxxa li qed tigi attakkata ma gietx ikkalkulata biss fuq il-bazi ta' dan il-valur, *stante* li jekk wiehed japplika l-Artikolu 13 tat-Tariffa E tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili id-drittijiet jammontaw ghal elf tlett mija u tlieta u sebghin lira Maltija (Lm1373), li biz-zewg terzi jammontaw ghal disa' mija u hmistax-il lira u tlieta u tletin centezmu (Lm915.33).

"Jidher ghalhekk li it-taxxa kkontestata giet ikkalkulata billi inghadd iz-zmien rimanenti tal-kirja li taghha qed tintalab ir-rizoluzzjoni, mal-kera li ghandu jithallas u sussegwentement gie applikat dak li jipprovdi l-artikolu 13 tal-Iskeda E fuq riferita.

"Jinghad li waqt li t-Tariffa A tiddetermina d-drittijiet li jithallsu r-Registru, it-Tariffa E tiddetermina d-drittijiet tal-avukat u prokuraturi legali. Iz-Zewg tariffi huma komplementarji.

"Huwa universalment accettat li meta tkun se tigi ntavolata kawza ta' din in-natura, meta l-valur huwa ndeterminat ghandhom japplikaw ir-regoli misjuba fl-artikolu 4 tal-Iskeda A. ie

"(1) Meta l-valur tat-talba ma jkunx cert jew likwidu u ma jistghux jigu ntaxxati d-drittijiet skond l-paragrafu 3, il-valur tat-talba jigi ntaxxat skond ir-regoli li gejjin".

"Skond is-subinciz (f) li huwa applikabbli ghall-kaz, f'kawza fejn l-attur *"ikollu xi dritt kontra xi persuna ohra, liema dritt wiehed ghandu ragonevolment jassumi li jigi segwit minn likwidazzjoni ta' l-ammont dovut"*, u kemm, jekk le, l-valur tal-kawza jigi stabbilit mill-attur mat-talba tieghu.

Mill-faccata tac-citazzjoni jidher car u manifest li l-kawza giet ntaxxata skond tariffi applikabbli fil-2000 bhala wahda dikjaratorja u ghalhekk thallas dritt ta' Registru ta' erbgha u ghoxrin lira (Lm24);

"Fil-fatt u skond l-istess artikolu 4, subinciz (3) dan il-valur jista' jinbidel biss **<u>mill-Qorti</u>** jekk **<u>wara s-sentenza finali</u>** l-Qorti tkun ddikjarat jew illikwidat ammont bhala valur tal-kawza u dak il-valur huwa cert jew jista' jigi llikwidat skond il-ligi.

"Hlief ghal dan id-dispost skond l-artikolu 9(2) it-taxxa tar-registratur tkun finali.

"Fid-dawl tas-suespost, il-valur tal-penali qatt ma seta jigi determinat jew dikjarat f'nota mill-intimati qabel tmiem il-proceduri.

"*Inoltre* jigi rilevat illi l-Qorti tal-Prim'Istanza cahdet it-talbiet attrici, u ghalhekk ma llikwidatx l-ammont mitlub mill-attrici bhala penali. Fi kwalunkwe kaz, ghadha ma nghatatx sentenza finali *stante* li l-proceduri ghadhom pendenti quddiem il-Qorti ta' l-Appell.

"Ghalhekk huwa sottomess li galadarba ma jistax jigi applikat id-dispost tal-artikolu 14 tal-Iskeda E dwar drittijiet dovuti lill-avukati *stante* li valur tal-kawza mhux determinat jew determinabbli ghandu japplika l-artikolu 15 (a) fejn jithallas dritt ta' bejn ghaxar liri (Lm10) u mitt lira (Lm100).

"Peress li *si tratta* ta' drittijiet li fihom massimu u minimu r-Registratur kien obbligat skond artikolu 46 tat-Tariffa E japplika l-principji misjuba fil-Kapitolu 4, paragrafu 2 tal-Kodici tal-Etika tal-Avukati.

"B. Fattwalment u ragonevolment.

"Jigi relevat l-ewwelnett li f'kaz fejn il-valur tal-kawza huwa indeterminat, il-valur li jinghata lill-kawza ghandu jkun wiehed ragonevoli li jigi determinat fid-dawl tac-cirkustanzi kollha tal-kawza:

"Meta mill-massa litigjuza jkun jidher x'kien il-valur in kontestazzjoni, it-taxxa ghandha tigi fuqu regolata, *cioe'* ghandu jigi studjat u ezaminat x'ikun l-oggett taghha. Minn dana jitnissel li l-ezami ghandu jirraggira ruhu dwar il-kumpless ta' dak li jkun in kontestazzjoni, jew tal-*'Quod disputatum est'*, li jista' jigi ragjonevolment indott jew determinat minn dak li jkun jirrizulta waqt id-dibattitu u l-istess trattazzjoni tal-process; u ghal dana l-fini jistghu u ghandhom iservu tant id-dikjarazzjonijiet orali, u *"multo magis"* l-iskritturi mdahhla fil-proceduri bil-miktub, indipendentement mill-fatt jekk it-talbiet li jkunu gew proposti ghall-ezami u decizjoni tal-Qrati jigux imbaghad finalment milqugha jew michuda. (Leslie Grech noe vs Frank Abela et, Prim'Awla tal-Qorti Civili, 25/01/2002)".

"Huwa koncess li l-lokazzjoni li taghha qed tintalab r-rizoluzzjoni hi wahda ta' terminu ta' sitta u disghin sena li bdiet minn Ottubru 1988 kif ukoll li l-kera hu ta' hamsa u tletin lira Maltija (Lm35) kuljum li joghla skond il-paga minima nazzjonali.

"Jigi sottomess li l-valur ma jistax jigi ddeterminat billi wiehed jikkomputa s-snin li ghad fadal mal-kera li ghandu jithallas ghaliex dan jmur kontra kull principju ta' valutazzjoni. Ezempju car huwa dak ta' cens perpetwu li ghal skopijiet ta' valur sabiex jinfeda jigi kkapitalizzat bil-hamsa fil-mija (5%). Huwa pacifiku li cens huwa titolu ferm aktar b'sahhtu f'sens legali minn dak ta' kera, allura kif jista' jinghad li t-taxxa ta' risoluzzjoni ta' kuntratt ta' kera huwa oghla minn dak ta' kuntratt ta' cens?

"Ghaldaqstant r-rikorrenti titlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti joghogobha thassar u tirrevoka t-taxxa tad-drittijiet ghas-somma ta' disat elef hames mija u wiehed u erbghin lira Maltija u hamsa u hamsin centezmu (Lm9,541.55) drittijiet u VAT, ghall-prestazzjonijiet professjonali fil-kawza *St. George's Park Company Limited vs Clouds Catering Limited et*, citazzjoni numru 1908/00GV, lilha notifikata permezz ta' ittra ufficjali notifikata fit-22 ta' Dicembru, 2003.

"Rat ir-risposta mressqa mill-Prokuratur Legali Edgar Montanaro li biha wiegeb illi:

"Hu gie notifikat bl-atti tar-rikors numru 21/04TM fejn jidher bhala wiehed mill-intimati;

"Dan ir-rikors sar mis-socjeta` St. George's Park Co Ltd kontra z-zewg Avukati, li kienu jippatrocinawha, r-Registratur tal-Qorti u l-esponent fil-kawza 1908/00 wara li saret ittra ufficjali datata 15 ta' Dicembru, 2003 (Dok D);

"L-esponent jixtieq jirrileva illi hu ma huwiex parti fl-imsemmija ittra ufficcjali u l-anqas ma irrinuncja ghal patrocinju tas-socjeta` attrici;

"Ghaldaqstant l-esponent jitlob bir-rispett illi hu ghandu jigi liberat mil-osservanza tal-gudizzju;

"Bl-ispejjez ghas-socjeta` rikorrenti.

"Rat ir-risposta mressqa minn Dr. Noella Grima u minn Dr. Hugh Peralta [sic] li biha wiegbet illi:

"Il-kwistjoni involuta f'dan ir-rikors hija dwar it-tassazzjoni tad-drittijiet ghall-prestazzjoni professjonali mill-esponenti lill-intimati fil-kawza fl-ismijiet St. Georges Park Company Limited vs Clouds Catering Limited et citazzjoni numru 1908/00GV.

"L-esponenti kienet tippattrocinja lill-intimati izda irrinunzjat ghall-patrocinju tal-istess intimati waqt is-

smiegh tal-kawza, wara li inghalqu l-proceduri bil-miktub izda qabel mal-kawza giet mhollija ghas-sentenza.

“Permezz ta’ ittra ufficjali datata 15 ta’ Dicembru, u notifikata fit-22 ta’ Dicembru, 2003, l-esponenti interpellat lill-intimati thallas is-somma ta’ disat elef hames mija wiehed u erbghin lira Maltin hamsa u hamsin centezmu (Lm9541.55) ghall-prestazzjonijiet professjonali fl-istess kawza hawn fuq imsemmija, skond taxxa mahruga mir-Registratur tal-Qorti u VAT.

“Permezz tar-rikors fl-ismijiet hawn fuq premessi, l-intimati qeghdin jattakkaw it-taxxa mahruga mir-Registratur tal-Qorti ghar-rigward tad-drittijiet professjonali tal-esponenti.

“Ir-rikors tal-intimati huwa bbazat fuq zewg punti principali:

“(1) Il-fatt li la darba l-kawza ghadha pendenti quddiem il-Qorti, taxxa finali ta’ drittijiet ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma l-kawza tigi deciza;

“(2) Il-metodu ta’ intaxxar uzat mir-Registratur huwa erronju u irregolari; u ma saret l-ebda referenza ghall-Kodici tal-Etika u Mgieba tal-Avukati.

“**(1) TISTA TAXXA TIGI IKKALKULATA QABEL TIGI DECIZA L-KAWZA?**

“L-esponenti tisottometti li l-argument tal-intimati li la darba l-kawza in kwistjoni ghadha pendenti quddiem il-Qorti, taxxa finali ta’ drittijiet ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma l-kawza tigi deciza, huwa nfondat u bla bazi. Avukat li jirrinunzja ghall-patrocinju tal-klijent tieghu ghandu dritt jithallas meta jittermina l-inkarigu tieghu tant li avukat iehor ma ghandux jaccetta inkarigu meta dan ikun gie moghti lill-avukat iehor, jekk ma jkunx cert li l-avukat precedenti gie mhallas skond il-ligi u dan wkoll a bazi tal-Kodici ta’ Etika u Mgiba ghall-avukati. Din hi wkoll prassi etikament korretta u ben stabilita fil-prestazjonijiet professjonali tal-Avukati fil-kamp extra-gudizzjali. Inoltre il-hlas hu dovut appena s-servizz jinghata u jew l-inkarigu jispicca jew jigi terminat. Dan hu wkoll applikat f’kazijiet

ohra simili, per ezempju l-appalt. Taghmel wkoll sens li taxxa tirrifletti l-hlas dovut sal-perjodu tal-prestazjonijiet; altrimenti, jekk per ezempju tinhareg meta tispicca il-kawza tigi li tirrifletti hlas dovut ghall-servizi mhux moghotija (i.e. ghall-perjodu wara li l-inkarigu jispicca). Ghaldaqstant ir-Registratur tal-Qorti kellu kull dritt – anzi kellu l-obbligu – jirrilaxxa it-taxxa in kwistjoni lill-esponenti.

"Jigi rilevat illi l-intimati stess kienu accettaw u qablu li jhallsu d-drittijiet professjonali tal-esponenti hekk kif jinhargilhom il-kont.

"<u>VALUR TAL-PENALI</u>

"L-intimati qed jallegaw illi l-esponenti prezentat nota fejn iddikjarat il-valur tal-penali *"ad insaputa"* tar-rikorrenti u minghajr il-permess taghha. Illi l-esponenti tirrispingi tali allegazjoni *stante* illi dan mhux minnu kif jirrizulta u jigi pruvat waqt is-smiegh tal-kaz.

"**(2) METODU TA' INTAXXAR**

"Kif qalu ben tajjeb l-intimati fir-rikors taghhom d-drittijiet tal-avukati u l-prokuraturi legali huma determinati minn Tariffa E tal-Iskeda A tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta sakemm il-klijenti u l-avukat ma kienux ftehmu li jithallas b'rati ohra permissibli mill-ligi.

"L-esponenti tissottometti illi t-taxxa in kwistjoni hija koretta. It-tassazzjoni fil-kaz odjern ghandha tigi mibnija fuq paragrafu 14 u 13 ta' Tariffa E tal-Iskeda A. Fil-fatt it-taxxa in kwistjoni giet mahduma, ghall-finijiet ta' rinunzja tal-patrocinju skond il-ligi kif trid it-tariffa kif spiegat ahjar hawn taht. *"Dritt normali"* kif imsemmi f'para 33 ta' Tariffa E Skeda A tal-Kap 12, jfisser dritt mahdum skond il-ligi u mhux dritt intaxxat fl-ahhar tal-gudizzju kif qed jsostnu l-intimati. In oltre ir-Registratur agixxa fuq valur ta' penali skond nota prezentata mill-esponenti fuq l-awtorizazzjoni tal-intimati stess.

"Paragrafu 14 ta' Tariffa E jipprovdi illi: *"Meta dikjarazzjoni li jkun fiha decizjoni ta' xi punt ta' ligi jew ta'*

fatt, ikollha x'taqsam ma valur determinat jew ***determinabbli skond il-ligi jew mill-process****, id-dritt relattivament ghal dik id-decizjoni jkun intaxxat skond il-paragrafu 13, fuq il-valur hekk stabbilit".*

"Paragrafu 13 hawn fuq imsemmi imbaghad jipprovdi illi: Ghal kull sentenza definittiva:

"(i) dwar l-ewwel Lm500 jew parti minnha…20.00,0 bhala l-inqas jew 10% skond liema jkun l-oghla;

"(ii) dwar kull valur 'il fuq mill-ewwel Lm500 sa Lm10,000 ghal kull Lm100…Lm3

"(iii) dwar kull valur 'il fuq minn Lm10,000 ghal kull Lm100…Lm1.

"Kif qalu ben tajjeb l-intimati dritt ta' avukat u prokuratur legali li jabbanduna l-klijent wara li jinghalqu l-proceduri bil-miktub izda qabel mal-kawza tigi mhollija ghas-sentenza huwa zewg terzi tad-dritt normali, skond para 33 fuq imsemmi.

<u>"VALUR DETERMINAT</u>

"Il-kawza numru 1908/00GV, fuq imsemmija li fuqha nharget it-taxxa tirrigwarda terminazzjoni ta' kirja qabel iz-zmien *stante* ksur tal-kundizzjonijiet tal-kuntratt lokattizju relativ mill-konvenuti fl-istess kawza. Konsegwentement l-atturi fl-istess kawza talbu ir-rizoluzzjoni tal-kirja, l-izgumbrament tal-konvenuti f'zmien qasir u perentorju u l-likwidazzjoni u hlas ta' penali skond l-istess kuntratt lokattizju.

"L-esponenti tisottometti li l-intimati mhumiex korretti meta jghidu illi il-valur tal-kawza in kwistjoni huwa ndeterminat. Artikolu 748 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi illi *"Il-valur ta' l-oggett fil-kawza hu determinat mit-talba-*

"*(b) meta t-talba hija ghall-haga li l-valur taghha hu determinat fit-titolu li jaghti kawza ghall-azzjoni jew f'xi*

kitba ohra li torbot lill-partijiet…" Mela il-valur ta' din il-kawza huwa determinat fil-kuntratt ta' kera li ta' kawza ghall-azzjoni tal-intimati.

"Fil-kawza fl-ismijiet Carmelo Axiak vs Avukat Dr. Giuseppe Vella 9/2/1951, L-Onorabbli Prim'Awla qalet:

"Meta l-massa litiguza jkun jidher x'kien il-valur in kontestazjoni, it-tassazzjoni ghandha tigi regolata fuqu; jigifieri ghandu jigi studjat u ezaminat x'ikun l-oggett tat-talba; u allura t-tassazzjoni ssir ad valorem…"

"Fl-kawza fl-ismijiet Leslie Grech noe vs Frank Abela et il-Qorti kienet tal-istess fehma bhal fil-kaz hawn fuq u fil-kaz ta' Avv. Dr. Giuseppe Pace et vs Dr. Giuseppe Vella – 1/10/1948 regghet qalet:

"Huwa pacifikament ammess mill-Qrati taghna li t-tassazzjoni tal-kawza ghandha tigi regolata mit-talba kontenuta fl-att tac-citazzjoni; Pero` mhux fis-sens tas-semplici incartament, izda fis-sens ta' l-oggett taghha. U f'dan is-sens il-kumpless ta' dak li huwa in disputa…"

"<u>KIF JIGI DETERMINAT IL-VALUR.</u>

"Artikolu 750 tal-istess Kap 12 jghid hekk: *"Il-valur tal-jedd temporanju ghac-cnus, renti, jew hlasijiet ohra ta' kull sena, jigi determinat mill-ammont totali tar-renta netta ghaz-zmien li jkun fadal, billi r-renta ta' kull sena tigi ikkalkulata meta ma tistax tigi determinata xorta'ohra, fuq tas-sena ta' qabel".*

"Artikolu 755 tal-Kap 12 fuq imsemmi jipprovdi illi *"Fil-kawzi dwar l-ezistenza jew il-validita' ta' kuntratt ta' kiri, inkella dwar it-tmiem taghhom qabel iz-zmien miftiehem, il-valur jigi stabbilit –*

"*(a) fl-ewwel kaz, billi jinghad il-kera taz-zmien kollu li ghalih, bhal ma tippretendi l-parti, il-kuntratt ghandu jibqa' jsehh; u*

"*(b) fit-tieni kaz, billi jinghad il-kera ghaz-zmien kollu li jkun fadal biex jispicca l-kuntratt".*

"Artikolu 756 (1) tal-istess Kodici jghid illi: *"Ir-regola migjuba fil-paragrafu (b) ta' l-ahhar artikolu qabel dan tghodd ghall-kawzi ta' zgumbrament ta' kerrej minhabba li jkun lura fil-hlas tal-kera, jew ghal-raguni legittima ohra".*

"F'dan il-kaz, il-valur huwa determinat mill-kuntratt ta' kera bejn il-partijiet fil-kawza fuq imsemmija kif wkoll minn nota sottomessa mill-esponenti dwar il-valur tal-penali. Kif qalu tajjeb l-intimati fir-rikors taghhom, il-lokazzjoni li taghha intalbet ir-rizoluzzjoni hi wahda ta' sitta u disghin (96) sena li bdiet f'Ottubru, 1988 bil-kera ta' hamsa u tlettin lira Maltin (Lm35) kuljum u li toghla skond il-paga nazzjonali.

"Il-valur ta' din il-kawza mela huwa determinat mill-process skond ir-regoli imsemmija hawn fuq, cioe' z-zmien rimanenti tal-kirja mal-kera li ghandha tithallas matul il-perjodu li fadal u imbaghad applikat artikolu 13 ta' Tariffa E fuq imsemmija.

"Ghalhekk l-esponeneti tirrispingi it-tezi tal-intimati li l-valur tat-talba / kawza huwa ndeterminat u kuntrarjament ghal dak li qed jallegaw l-intimati fir-rikors taghhom, tissottometti illi r-regoli misjuba f'artikolu 4 tal-Iskeda A mhumiex applikabbli ghall-kaz odjern.

"Ghaldaqstant l-esponenti titlob illi din l-Onorabbli Qorti joghogobha tikkonferma l-korettezza tal-principji fuq imsemmija, il-korrettezza tat-taxxa in kwistjoni kif mahduma u mahruga jew kif emendata b'dawn il-proceduri u ghalhekk tichad it-talba tal-intimati.

"Rat ir-risposta mressqa minn Dr. Hugh Peralta li biha wiegeb illi:

"Il-kwistjoni involuta f'dan ir-rikors hija dwar it-tassazzjoni tad-drittijiet ghall-prestazzjoni professjonali mill-esponenti lill-intimati fil-kawza fl-ismijiet St. Georges Park Company Limited vs Clouds Catering Limited et citazzjoni numru 1908/00GV.

"L-esponenti kienet tippattrocinja lill-intimati izda irrinunzjat ghall-patrocinju tal-istess intimati waqt is-smiegh tal-kawza, wara li inghalqu l-proceduri bil-miktub izda qabel mal-kawza giet mhollija ghas-sentenza.

"Permezz ta' ittra ufficjali datata 15 ta' Dicembru, u notifikata fit-22 ta' Dicembru, 2003, l-esponenti interpellat lill-intimati thallas is-somma ta' disat elef hames mija wiehed u erbghin lira Maltin hamsa u hamsin centezmu (Lm9541.55) ghall-prestazzjonijiet professjonali fl-istess kawza hawn fuq imsemmija, skond taxxa mahruga mir-Registratur tal-Qorti u VAT.

"Permezz tar-rikors fl-ismijiet hawn fuq premessi, l-intimati qeghdin jattakkaw it-taxxa mahruga mir-Registratur tal-Qorti ghar-rigward tad-drittijiet professjonali tal-esponenti.

"Ir-rikors tal-intimati huwa bbazat fuq zewg punti principali:

"(1) Il-fatt li la darba l-kawza ghadha pendenti quddiem il-Qorti, taxxa finali ta' drittijiet ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma l-kawza tigi deciza;

"(2) Il-metodu ta' intaxxar uzat mir-Registratur huwa erronju u irregolari; u ma saret l-ebda referenza ghall-Kodici tal-Etika u Mgieba tal-Avukati.

"**(1) TISTA TAXXA TIGI IKKALKULATA QABEL TIGI DECIZA L-KAWZA?**

"L-esponenti jisottometti li l-argument tal-intimati li la darba l-kawza in kwistjoni ghadha pendenti quddiem il-Qorti, taxxa finali ta' drittijiet ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma l-kawza tigi deciza, huwa nfondat u bla bazi. Avukat li jirrinunzja ghall-patrocinju tal-klijent tieghu ghandu dritt jithallas meta jittermina l-inkarigu tieghu tant li avukat iehor ma ghandux jaccetta inkarigu meta dan ikun gie moghti lill-avukat iehor, jekk ma jkunx cert li l-avukat precedenti gie mhallas skond il-ligi u dan wkoll a bazi tal-Kodici ta' Etika u Mgiba ghall-avukati. Din hi wkoll prassi etikament korretta u ben stabilita fil-prestazjonijiet

professjonali tal-Avukati fil-kamp extra-gudizzjali. Inoltre il-hlas hu dovut appena s-servizz jinghata u jew l-inkarigu jispicca jew jigi terminat. Dan hu wkoll applikat f'kazijiet ohra simili, per ezempju l-appalt. Taghmel wkoll sens li taxxa tirrifletti l-hlas dovut sal-perjodu tal-prestazjonijiet; altrimenti, jekk per ezempju tinhareg meta tispicca il-kawza tigi li tirrifletti hlas dovut ghall-servizi mhux moghotija (i.e. ghall-perjodu wara li l-inkarigu jispicca). Ghaldaqstant ir-Registratur tal-Qorti kellu kull dritt – anzi kellu l-obbligu – jirrilaxxa it-taxxa in kwistjoni lill-esponenti.

"Jigi rilevat illi l-intimati stess kienu accettaw u qablu li jhallsu d-drittijiet professjonali tal-esponenti hekk kif jinhargilhom il-kont.

"<u>VALUR TAL-PENALI</u>

"L-intimati qed jallegaw illi l-esponenti prezentat nota fejn iddikjarat il-valur tal-penali *"ad insaputa"* tar-rikorrenti u minghajr il-permess taghha. Illi l-esponenti tirrispingi tali allegazjoni *stante* illi dan mhux minnu kif jirrizulta u jigi pruvat waqt is-smiegh tal-kaz.

"**(2) METODU TA' INTAXXAR**

"Kif qalu ben tajjeb l-intimati fir-rikors taghhom d-drittijiet tal-avukati u l-prokuraturi legali huma determinati minn Tariffa E tal-Iskeda A tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta sakemm il-klijenti u l-avukat ma kienux ftehmu li jithallas b'rati ohra permissibli mill-ligi.

"L-esponenti jissottometti illi t-taxxa in kwistjoni hija koretta. It-tassazzjoni fil-kaz odjern ghandha tigi mibnija fuq paragrafu 14 u 13 ta' Tariffa E tal-Iskeda A. Fil-fatt it-taxxa in kwistjoni giet mahduma, ghall-finijiet ta' rinunzja tal-patrocinju skond il-ligi kif trid it-tariffa kif spiegat ahjar hawn taht. *"Dritt normali"* kif imsemmi f'para 33 ta' Tariffa E Skeda A tal-Kap 12, jfisser dritt mahdum skond il-ligi u mhux dritt intaxxat fl-ahhar tal-gudizzju kif qed jsostnu l-intimati. In oltre ir-Registratur agixxa fuq valur ta' penali skond nota prezentata mill-esponenti fuq l-awtorizazzjoni tal-intimati stess.

"Paragrafu 14 ta' Tariffa E jipprovdi illi: *"Meta dikjarazzjoni li jkun fiha decizjoni ta' xi punt ta' ligi jew ta' fatt, ikollha x'taqsam ma valur determinat jew* ***determinabbli skond il-ligi jew mill-process****, id-dritt relattivament ghal dik id-decizjoni jkun intaxxat skond il-paragrafu 13, fuq il-valur hekk stabbilit".*

"Paragrafu 13 hawn fuq imsemmi imbaghad jipprovdi illi: Ghal kull sentenza definittiva:

"(iv) dwar l-ewwel Lm500 jew parti minnha…20.00,0 bhala l-inqas jew 10% skond liema jkun l-oghla;

"(v) dwar kull valur 'il fuq mill-ewwel Lm500 sa Lm10,000 ghal kull Lm100…Lm3

"(vi) dwar kull valur 'il fuq minn Lm10,000 ghal kull Lm100…Lm1.

"Kif qalu ben tajjeb l-intimati dritt ta' avukat u prokuratur legali li jabbanduna l-klijent wara li jinghalqu l-proceduri bil-miktub izda qabel mal-kawza tigi mhollija ghas-sentenza huwa zewg terzi tad-dritt normali, skond para 33 fuq imsemmi.

"<u>VALUR DETERMINAT</u>

"Il-kawza numru 1908/00GV, fuq imsemmija li fuqha nharget it-taxxa tirrigwarda terminazzjoni ta' kirja qabel iz-zmien *stante* ksur tal-kundizzjonijiet tal-kuntratt lokattizju relativ mill-konvenuti fl-istess kawza. Konsegwentement l-atturi fl-istess kawza talbu ir-rizoluzzjoni tal-kirja, l-izgumbrament tal-konvenuti f'zmien qasir u perentorju u l-likwidazzjoni u hlas ta' penali skond l-istess kuntratt lokattizju.

"L-esponenti jisottometti li l-intimati mhumiex korretti meta jghidu illi il-valur tal-kawza in kwistjoni huwa ndeterminat. Artikolu 748 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi illi *"Il-valur ta' l-oggett fil-kawza hu determinat mit-talba-*

"*(c) meta t-talba hija ghall-haga li l-valur taghha hu determinat fit-titolu li jaghti kawza ghall-azzjoni jew f'xi kitba ohra li torbot lill-partijiet…"* Mela il-valur ta' din il-kawza huwa determinat fil-kuntratt ta' kera li ta' kawza ghall-azzjoni tal-intimati.

"Fil-kawza fl-ismijiet Carmelo Axiak vs Avukat Dr. Giuseppe Vella 9/2/1951, L-Onorabbli Prim'Awla qalet:

"Meta l-massa litiguza jkun jidher x'kien il-valur in kontestazjoni, it-tassazzjoni ghandha tigi regolata fuqu; jigifieri ghandu jigi studjat u ezaminat x'ikun l-oggett tat-talba; u allura t-tassazzjoni ssir ad valorem…"

"Fil-kawza fl-ismijiet Leslie Grech noe vs Frank Abela et il-Qorti kienet tal-istess fehma bhal fil-kaz hawn fuq u fil-kaz ta' Avv. Dr. Giuseppe Pace et vs Dr. Giuseppe Vella – 1/10/1948 regghet qalet:

"Huwa pacifikament ammess mill-Qrati taghna li t-tassazzjoni tal-kawza ghandha tigi regolata mit-talba kontenuta fl-att tac-citazzjoni; Pero` mhux fis-sens tas-semplici incartament, izda fis-sens ta' l-oggett taghha. U f'dan is-sens il-kumpless ta' dak li huwa in disputa…"

"<u>KIF JIGI DETERMINAT IL-VALUR.</u>

"Artikolu 750 tal-istess Kap 12 jghid hekk: *"Il-valur tal-jedd temporanju ghac-cnus, renti, jew hlasijiet ohra ta' kull sena, jigi determinat mill-ammont totali tar-renta netta ghaz-zmien li jkun fadal, billi r-renta ta' kull sena tigi ikkalkulata meta ma tistax tigi determinata xorta'ohra, fuq tas-sena ta' qabel".*

"Artikolu 755 tal-Kap 12 fuq imsemmi jipprovdi illi *"Fil-kawzi dwar l-ezistenza jew il-validita' ta' kuntratt ta' kiri, inkella dwar it-tmiem taghhom qabel iz-zmien miftiehem, il-valur jigi stabbilit –*

“*(c) fl-ewwel kaz, billi jinghad il-kera taz-zmien kollu li ghalih, bhal ma tippretendi l-parti, il-kuntratt ghandu jibqa’ jsehh; u*

“*(d) fit-tieni kaz, billi jinghad il-kera ghaz-zmien kollu li jkun fadal biex jispicca l-kuntratt”.*

“Artikolu 756 (1) tal-istess Kodici jghid illi: *“Ir-regola migjuba fil-paragrafu (b) ta’ l-ahhar artikolu qabel dan tghodd ghall-kawzi ta’ zgumbrament ta’ kerrej minhabba li jkun lura fil-hlas tal-kera, jew ghal-raguni legittima ohra”.*

“F’dan il-kaz, il-valur huwa determinat mill-kuntratt ta’ kera bejn il-partijiet fil-kawza fuq imsemmija kif wkoll minn nota sottomessa mill-esponenti dwar il-valur tal-penali. Kif qalu tajjeb l-intimati fir-rikors taghhom, il-lokazzjoni li taghha intalbet ir-rizoluzzjoni hi wahda ta’ sitta u disghin (96) sena li bdiet f’Ottubru, 1988 bil-kera ta’ hamsa u tlettin lira Maltin (Lm35) kuljum u li toghla skond il-paga nazzjonali.

“Il-valur ta’ din il-kawza mela huwa determinat mill-process skond ir-regoli imsemmija hawn fuq, cioe’ z-zmien rimanenti tal-kirja mal-kera li ghandha tithallas matul il-perjodu li fadal u imbaghad applikat artikolu 13 ta’ Tariffa E fuq imsemmija.

“Ghalhekk l-esponeneti jirrispingi it-tezi tal-intimati li l-valur tat-talba / kawza huwa ndeterminat u kuntrarjament ghal dak li qed jallegaw l-intimati fir-rikors taghhom, tissottometti illi r-regoli misjuba f’artikolu 4 tal-Iskeda A mhumiex applikabbli ghall-kaz odjern.

“Ghaldaqstant l-esponenti jitlob illi din l-Onorabbli Qorti joghogobha tikkonferma l-korettezza tal-principji fuq imsemmija, il-korrettezza tat-taxxa in kwistjoni kif mahduma u mahruga jew kif emendata b’dawn il-proceduri u ghalhekk tichad it-talba tal-intimati.

“Rat li l-intimat Registratur naqas li jipprezenta risposta;

“Rat id-digriet ta’ din il-Qorti tal-15 ta’ Marzu, 2004, li in forza tieghu giet michuda talba tas-socjeta` attrici li tressaq lil Dr. Victor Borg Grech bhala espert ex parte;

“Semghet il-provi li ressqu l-partijiet;

“Rat l-atti tal-kawza b’citazzjoni numru 1908/00 deciza minn din il-Qorti fis-26 ta’ Frar, 2003, izda li hi pendenti quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Appell:

“Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti esebiti;

“Rat id-digrieti ta’ din il-Qorti;

“Semghet lid-difensuri tal-partijiet;

“Rat in-noti tal-osservazzjonijiet tal-partijiet;

“Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza;

“Ikkunsidrat;

“Jirrizulta li s-socjeta` attrici fethet kawza kontra s-socjeta` Clouds Catering Limited (citaz. 1908/00GV) f’liema kawza is-socjeta` attrici talbet dikjarazzjoni li s-socjeta` konvenuta kisret il-kundizzjonijiet tal-kuntratt lokatizju vigenti bejn dawk il-partijiet, u konsegwentement talbet ir-rizoluzzjoni tal-kirja u l-izgumbrament tas-socjeta` konvenuta mill-fond lokat, kif ukoll il-likwidazzjoni u l-hlas tal-penali skond il-kuntratt. Il-penali iffissata kienet ta’ Lm200 kuljum, u t-talba saret ghal-hlas tal-penali mid-data tat-terminazzjoni tal-kuntratt da parti tas-socjeta` attrici sad-data meta s-socjeta` Clouds Catering Limited tivvaka l-istess fond.

“Is-socjeta` attrici f’dawk il-proceduri kienet rapprezentata mill-Avukati Dr. Hugh Peralta u Dr. Noella Grima, li, Pero`, waqt is-smigh tal-kawza irrinunzjaw ghal-patrocinju taghha. Dawn talbu taxxa tad-drittijiet taghhom, li ghandu jigi regolat skond l-Iskeda A, Tariffa A u E tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta’ Malta. Ir-Registratur tal-Qorti hareg taxxa

ufficcjali ghall-ammont ta' Lm11,062.66, liema taxxa qed tigi attakkata f'dawn il-proceduri mis-socjeta` attrici.

"Huwa ammess li d-dritt ta' avukat u prokuratur legali li jabbanduna l-klijent wara li jinghalqu l-proceduri bil-miktub imma qabel mal-kawza tigi mhollija ghas-sentenza ghandu jkun zewg-terzi (2/3) tat-tariffa stabbilita' kif inhu l-kaz.

"Is-socjeta` attrici qed tattakka t-tariffa fuq zewg punti:

"(i) illi gialadarba l-kawza ghadha pendenti quddiem il-Qrati taxxa finali ta' drittijiet ma setghetx tigi kkalkulata qabel ma l-kawza tigi deciza; u

"(ii) illi l-metodu ta' intaxxar uzat mir-Registratur kien erronju u irregolari.

"Dwar l-ewwel punt, is-socjeta` attrici taghmel referenza ghall-paragrafu 33 tat-Tariffa E li tghid li d-dritt tal-Avukat li jitlaq lill-klijent jew jigi abbandunat mill-klijent huwa, fic-cirkustanzi ta' dan il-kaz, intitolat ghal-zewg terzi *"tad-dritt normali"*; hi tissottometti li d-*"dritt normali"* jista' jigi stabbilit biss wara li kawza tigi definitivament deciza mill-Qrati, u allura ma jista' jinhareg ebda dritt ghal-Avukat qabel ma' l-kawza issir definitivament *res gudicata*.

"Din il-Qorti ma taqbilx ma din is-sottomissjoni. Avukat li ma jibqax jippatrocinja klijent f'kawza ghandu dritt ghal-hlas tieghu immedjatament, u mhux obbligat joqghod jistenna li l-kawza tigi determinata, specjalment meta tqies li darba li Avukat johrog minn kawza ma jkollux aktar kontroll fuq l-andament tal-kawza. Biex jista' jigi stabbilit x'inhu d-*"dritt normali"* mhux mehtieg li wiehed joqghod jistenna l-ezitu finali ta' kawza biex dan jigi determinat, u dan jista jigi kkalkulat fi kwalunkwe stadju tal-kawza, specjalment wara li l-provi f'kawza jkunu maghluqa. Kif qalet l-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-kawza <u>"Manche' vs Gauci Maistre"</u>, deciza fl-20 ta' Marzu, 1989, il-valur in kontestazzjoni ghandu johrog mill-massa litugjuza; b'hekk ghandu jigi studjat u ezaminat x'inhu l-oggett tat-talba u t-tassazzjoni issir *"ad valorem"* u mhux bhala semplici

artikolu jew dikjarazzjoni. Fil-fatt, l-Onorabbli Qorti tal-Appell osservat li ma hemm xejn hazin u irregolari li taxxa tigi bazata fuq il-quantum tad-danni pretizi mill-attur f'mandat ta' sekwestru. Hekk ukoll din il-Qorti fil-kawza "Tonna vs Staines et", deciza fit-23 ta' Frar, 1935, osservat li t-talba mhijiex dika biss li tinkiteb fic-citazzjoni: s-somma ta' flus li ntalbet tista' tidher miktuba f'kull kitba mressqa quddiem il-Qorti waqt is-smigh tal-kawza. *Kwindi*, r-Registratur, qabel ma johrog taxxa, m'ghandux ghalfejn jistenna s-sentenza biex johrog id-*"dritt normali"*, ghax dan jiddependi mill-massa litigjuza, u darba dan ikun jirrizulta, jista' jipprocedi li johrog id-*"dritt normali"* tal-kawza, u wara jikkalkula dak dovut lill-Avukat li jkun telaq lill-klijent fil-kors tal-kawza skond il-paragrafu 33 indikat.

"F'dan il-kaz, meta r-registratur gie mitlub johrog taxxa fil-kawza b'citazzjoni numru 1908/00, huwa kellu bizzejjed informazzjoni mill-massa litigjuza fuqhiex jibbaza l-kalkoli tieghu, u ma kellux ghalfejn jistenna l-ezitu finali. Id-*"dritt normali"* huwa bazat fuq dak li jirrizulta mill-process, u jekk ghandu fuqhiex jista' jibbaza t-taxxa (anke xhieda tal-attur li jiddikjara li jippretendi danni aktar minn dawk indikati – "Sammut vs Reg. Qorti Superjuri", deciza minn din il-Qorti fit-22 ta' April, 1983), hu ghandu jipprocedi li johrog taxxa meta jigi mitlub li jaghmel dan ghal-skop legittimi, bhal ma hu l-kaz ta' Avukat li jitlaq lill-klijent jew jigi abbandunat minnu. *"Dritt normali"* jfisser dritt mahdum skond il-ligi u mhux dritt intaxxat fl-ahhar tal-gudizzju. *Kwindi*, l-Qorti ma taqbilx li r-registratur ma jistax johrog taxxa ghal-Avukat li jitlaq klijent qabel ma tinghata sentenza fil-kawza; hu jista' jaghmel dan meta, wara ezami tal-process u tal-kontestazzjoni, jara li ghandu indikazzjoni cara tal-valur li jkun *in issue* li fuqha huwa jista' jibbazza l-kalkoli tieghu.

"Fit-tieni punt taghha, is-socjeta` attrici tilmenta li l-metodu ta' intaxxar uzat ma kienx wiehed regolari u skond il-ligi. Jidher li hemm disgwid bejn il-partijiet dwar jekk il-valur fil-kawza kienx wiehed determinat jew le, u anke dwar kif, fl-ewwel kaz, kellu jigi determinat.

"Dwar l-ewwel kwistjoni, hu veru li l-valur ma hux determinat fic-citazzjoni, Pero`, l-paragrafu 14 tat-Tariffa E iqies valur indeterminat, meta l-valur ma jkunx determinat fit-talba jew *"determinabbli skond il-ligi jew mill-process"*. *Kwindi*, meta l-valur huwa determinabbli mill-process, ma jistax jinghad li l-valur in kontestazzjoni huwa wiehed indeterminat. Kif intqal fil-kawza "Micallef vs Micallef", deciza minn din il-Qorti fl-24 ta' Lulju, 1946, *"f'materja ta' tassazzjoni tad-drittijiet gudizzjali, l-principju enuncjat in linja ta' massima, illi t-tassazzjoni tad-drittijiet gudizzjali tigi regolata mid-domanda, jew mis-sentenza meta fid-domanda s-somma ma hiex determinata, ma hux inflessibili, imma ghandu jigi ragjonevolment kwalifikat, kif gie mill-gurisprudenza kwalifikat, bil-principju l-iehor illi meta minn dak li jissejjah 'il complesso del tema contenzioso', ossija 'massa litigiosa', ikun jidher x'inhu l-valur tal-pretensjoni tal-attur, allura t-tassazzjoni ssir fuq dak il-valur, avvolja d-domanda tkun ghal somma li ghandha tigi likwidata"* (ara wkoll fl-istess sens il-kawza "Axiak vs Vella", deciza minn din il-Qorti fid-9 ta' Frar, 1951).

"Issa fil-kawza b'citazzjoni numru 1908/00, kien hemm seba' talbiet. L-ewwel talba kienet wahda ghal-dikjarazzjoni li kien hemm ksur tal-kuntratt mas-socjeta` konvenuta, liema talba giet intaxxata regolarment bhala dikjarazzjoni u mhux *ad valorem*.

"It-tieni talba kienet tikkoncerna ordni ta' rizoluzzjoni tal-kuntratt ta' bini. L-artikolu 750 tal-Kap 12 jghid li:

"Il-valur tal-jedd temporanju ghac-cens, renti, jew hlasijiet ohra ta' kull sena, jigi determinat mill-ammont totali tar-renta netta ghaz-zmien li jkun fadal, billi r-renta ta' kull sena tigi kkalkulata meta ma tistax tigi determinata xort'ohra, fuq tas-sena ta' qabel".

"L-artikolu 756(1) tal-istess Kap. 12, jghid, imbaghad, li f'kaz ta' kawzi ghal-zgumbrament ta' kerrej minhabba li jkun lura fil-hlas tal-kera, *"jew ghal-raguni legittima ohra"* (kif inhu dan il-kaz: zgumbrament minhabba ksur tal-kuntratt lokatizju), il-valur jinhadem billi jinghad il-kera

ghaz-zmien kollu li jkun fadal biex jispicca l-kuntratt (skond l-artikolu 755(b) tal-istess Kap. 12).

“Issa f’dan il-kaz, jirrizulta li l-kuntratt ta’ kiri kien gie ppubblikat fil-15 ta’ Ottubru, 1988, u l-kuntratt kien ghal-96 sena b’kera ta’ Lm35 kuljum, liema kera kellha tizdied kull tant zmien skond iz-zieda fil-*minimum wage*. Dan il-kuntratt gie terminat fl-2000 meta kien ghad fadal madwar 84 sena ghal-gheluq tieghu.

“Bil-kera ta’ Lm35 kuljum, il-kera annwali tkun ta’ Lm12,775. Id-deputat registratur, Pero`, ma hadimx fuq il-kera *“ghaz-zmien kollu li jkun fadal”*, izda fuq hames snin u dan skond istruzzjonijiet li ircieva fis-sens li fil-prattika, f’kazijiet bhal dawn, tinhareg taxxa fuq dak li jkun fadal sa sbatax-il sena. B’hekk, ghal din it-tieni talba, huwa hadem fuq valur ta’ Lm63,875, u hareg it-taxxa relattiva.

“Din il-parti tat-taxxa ma gietx accettata mill-Avukati intimati, u r-registratur, ghalhekk, talab il-parir ta’ Dr. Victor Zammit, li huwa *Director Legal Services* fil-Qorti. Fuq parir ta’ Dr. Zammit, ir-registratur tal-Qorti ta’ istruzzjoni biex tinhareg taxxa gdida bil-valur tal-kirja jkun meqjus u mahdum skond l-artikolu 750 tal-Kap. 12, jigifieri li t-taxxa tinhadem fuq iz-zmien kollu rimanenti, bir-rizultat li t-taxxa giet riveduta u d-dritt tal-Avukat zdied b’kollox minn Lm2320 ghal Lm8297. Il-Qorti taqbel ma din l-interpretazzjoni ghax, fil-fatt, tirrifletti dak li tghid il-ligi.

“Il-Qorti m’ghandhiex tikkunsidra jekk hemmx jew le xi anomalia fil-ligi, specjalment meta dan jitqabbel mal-mod ta’ kif tinhadem taxxa meta l-kawza tkun tittratta kuntratti ta’ enfitewsi. Jista’ jkun li meta l-Legislatur irregola kif tinhadem taxxa f’kaz ta’ rizoluzzjoni ta’ kuntratt ta’ kera, ma kienx qed jahseb li l-kirjiet, specjalment dawk kummercjali, kienu se jkun ta’ ammont gholi, Pero`, il-ligi hi cara, u meta jkun hekk, m’hemmx lok ghal interpretazzjoni ohra ghajr dik li tigi segwita dik literali. Kif gie kwotat fil-kawza “Waldorf Car Hire Ltd vs Habitat Ltd”, deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuru) fl-24 ta’ Marzu, 2004,

"La interpretazione delle leggi fiscali, anche nel dubbio, dev'essere quella letterale e non necessariamente quella piu' benigna al contribuente, ne' possono sempre le leggi tributarie interpretarsi colle regole di diritto comune" (**Kollez Vol XXVIII pl p523**)."

"Irid jinghad ukoll illi *"ghad li hu veru in generali li l-applikazzjoni tal-ligi specjali dwar it-taxxa ma tistax tigi insulata mil-ligi civili ordinarja, huwa ugwalment veru li meta d-disposizzjoni tal-ligi specjali hi cara, jew insomma l-Qorti tkun tal-fehma li dik id-disposizzjoni ghandha jkollha certa interpretazzjoni, l-Qorti ma tistax tiddeklina milli tapplikaha ghalkemm jista' jkun jidher li hemm jew li jista' jkun hemm konflitt ma' l-ordinament taht il-ligi generali"* – **"**A.B. – vs – Joseph Mifsud Bonnici bhala Kummissarju tat-Taxxi Nterni" (Kaz numru 63), Appell, 20 ta' Awissu, 1967.

"It-tielet talba kienet tikkonsisti f'ordni ta' zgumbrament konsegwenzali, u r-registratur qiesha bhala dikjarazzjoni normali u hareg taxxa a bazi ta' dikjarazzjoni.

"Ir-raba, hames u sitt talbiet kienu jikkoncernaw talbiet ghal-kundanna, likwidazzjoni u hlas tal-penali. It-talbiet relattivi ghal-kundanna u l-hlas tal-penali nhadmu a bazi ta' dikjarazzjoni, fil-waqt li t-talba ghal-likwiddazzjoni tal-penali nhadmet fuq Lm113,000. Skond il-kuntratt ta' kera u kif hu indikat fic-citazzjoni, il-penali kontemplata hi ta' Lm200 kuljum f'kaz li s-socjeta` konvenuta tonqos mill-obbligu taghha li tirrestitwixxi ic-cwievet tal-fond immedjatament mat-terminazzjoni tal-kirja (artikolu 11 tal-kuntratt). Is-socjeta` attrici, fic-citazzjoni, talbet il-hlas tal-penali kkalkulat mid-data tat-terminazzjoni sad-data tar-rilaxx effettiv.
"Jinghad li ghalkemm ir-rapprezentant tas-socjeta` attrici kien stqarr mal-Avukat li dawk il-penali mhux probabbli li jingabru, ma oggezzjonax li t-talba relattiva xorta wahda issir, ma ta' ebda istruzzjoni biex dik it-talba tigi eskluza mic-citazzjoni.

"Biex haddem il-valur tal-penali, ir-registratur talab dikjarazzjoni minghand l-Avukati, u dawn resqu nota ghal-

penali ta' valur ta' Lm113,800, li huma kkalkulaw mid-data tal-presentata tac-citazzjoni (19 ta' Settembru, 2000) sad-data li huma waqfu li jippatrocinaw lis-socjeta` attrici (10 ta' April, 2002). Fil-fatt, dan il-kalkolu huwa anqas minn dak mitlub mis-socjeta` attrici fic-citazzjoni, ghax, fil-fatt, it-terminazzjoni tal-kirja sehhet qabel il-presentata tac-citazzjoni u z-zmien tar-rilaxx effettiv ghadu ma sehhx. Il-valur indikat mill-intimati ghandu, ghalhekk, zgur jitqies bhala *"nominal ammount"*, li r-rappresentant tas-socjeta` rikorrenti jallega li indika lil-Avukat Peralta, specjalment meta tqies li potenzjalment is-somma tal-penali mitluba tista' twassal ghal-hafna aktar minn hekk. L-Avukati in kwistjoni, Pero`, qiesu li z-zmien kien sufficjenti ghal-kalkolu tal-hlas mitlub. Il-kalkolu li ghamlu l-Avukati intimati huwa wiehed skond il-ligi, peress li, kif intwera, anke meta t-talba tkun ghal-somma *da liquidarsi*, meta mill-massa litigjusa jirrizulta x'inhi s-somma li l-attur qed jippretendi, it-tassazzjoni ghandha tinhareg a bazi ta' dik is-somma.

"Hu irrilevanti, ghal-fini ta' tassazzjoni, jekk il-Qorti finalment tilqax jew le talba simili, ghax it-taxxa trid xorta wahda tohrog fuq il-valur in kontestazzjoni. Il-valur ta' kawza jitqies fuq it-talbiet (determinati jew determinabbli skond il-ligi), u mhux fuq l-interess effettiv tal-atturi ("Ellul Bonnici vs Buhagiar", deciza mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fis-7 ta' Ottubru, 1960). Fil-kawza "Micallef vs Micallef", gia kwotata, ghalkemm is-somma mitluba qatt ma giet likwidata, mill-atti tal-kawza kien jirrizulta x'kien qed jitlob l-attur fil-konfront tal-konvenuta, u l-valur tal-pretensjoni tieghu kienet giet allura determinata minn dak li jirrizulta mill-process. It-taxxa li hareg ir-registratur fuq dak il-valur li ssemma kienet wahda mahruga skond il-principji *ormaj* akkolti fil-gurisprudenza. F'dan il-kaz ukoll, ghalkemm ir-registratur mexa fuq nota li pprezentawlu l-Avukati, din in-nota hija bazata fuq dak li johrog mill-process kollu, u *kwindi* kienet tirrifletti dak li kien qed jigi mitlub fil-kawza. Fil-fatt, il-pretensjoni tas-socjeta` attrici kienet ghal-aktar mis-somma indikata fin-nota, u *kwindi* zgur li ma jistax jinghad li t-taxxa inhadmet kontra l-interessi tas-socjeta` rikorrenti.

"L-ahhar talba fic-citazzjoni, li kienet talba ghal-kundanna tal-konvenut personalment *in solidum* mas-socjeta` konvenuta, giet intaxxata fuq dikjarazzjoni.

"*Kwindi*, it-taxxa mahruga mir-registratur fit-18 ta' Lulju, 2003, u notifikata lis-socjeta` rikorrenti b'Ittra Ufficcjali tal-15 ta' Dicembru, 2003, ghandha titqies li inhadmet validament u skond il-ligi.

"Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi, tiddisponi mill-kawza billi tichad it-talbiet tas-socjeta` rikorrenti, bl-ispejjez ta' dawn il-proceduri kontra taghha."

<u>L-APPELL TAS-SOCJETA` ST.GEORGE'S PARK COMPANY LIMITED</u>

2. Is-socjeta` rikorrenti St. George's Park Company Limited hassitha aggravata bl-imsemmija decizjoni u ghalhekk interponiet appell fuq l-aggravji segwenti:-

(i) illi l-ewwel Qorti ma kkunsidratx il-fatt li qatt ma messha nhadmet taxxa fuq il-valur tal-penali fuq nota pprezentata minghajr awtorizzazzjoni u bla qbil bejn il-partijiet fil-kawza;

(ii) illi, f'kull kaz, il-valur muri kien skorrett, ghaliex *se mai* l-penali kellhom jithallsu mid-data tas-sentenza li tordna l-izgumbrament u ma setax jigi ddikjarat valur ghaz-zmien bejn id-19 ta' Settembru 2000 u l-10 ta' April, 2002;

(iii) illi, bla pregudizzju ghas-suespost, l-interpretazzjoni ta' l-artikoli 750 u 755 tal-Kap. 12 m'humiex "cari" anzi jaghtu lok ghal rizultati u interpretazzjonijiet divergenti. Interpretazzjoni litterali tista' twassal ghal konkluzjonijiet assurdi jew ingusti;

(iv) illi l-appellati, flok imxew mal-ligi, avvicinaw direttament lid-deputat registratur u insistew mieghu li jbiddel it-taxxa originali, kif fil-fatt gara.

Ghalhekk l-appellata talbet ir-revoka tad-decizjoni appellata, bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-appellati.

IR-RISPOSTA TA' L-APPELLATI DR. HUGH PERALTA U DR. NOELLA GRIMA

3. Iz-zewg appellati Dr. Hugh Peralta u Dr. Noella Grima wiegbu li d-decizjoni appellata timmerita konferma fl-intier taghha u ghalhekk l-appell interpost ghandu jigi michud, bl-ispejjez kontra s-socjeta` appellanti.

3.1. Dwar l-ewwel aggravju, l-appellati jsostnu li, bil-maqlub ta' dak li gie sottomess mill-appellanti, kienu d-dirigenti stess tas-socjeta` rikorrenti li accettaw u qablu li jhallsu d-drittijiet professjonali ta' l-appellati hekk kif jinhargilhom il-kont u sa kien hemm ftehim espress dwar dan, li gie esebit fl-atti. Min-naha tieghu, ir-Registratur tal-Qorti kellu kull dritt – anzi l-obbligu – li jirrilaxxja t-taxxa kif mitluba. Minbarra dan, in-nota dwar il-valur tal-penali li huma pprezentaw ghal fini ta' hrug ta' taxxa, kienet ibbazata fuq dak li johrog mill-process u ghalhekk tirrifletti dak li ntalab fil-kawza. Kif qalet l-ewwel Qorti, it-taxxa kellha f'kull kaz tinhadem fuq il-valur in kontestazzjoni. Ma kienx hemm anqas htiega li tinhareg nota miz-zewg partijiet fil-kawza meta din tkun tirrifletti dak li jirrizulta mill-atti tal-process. Lanqas ma huwa korrett li jinghad li kien hemm talba fis-sens li l-penali kellhom jibdew jiddekorru mid-data tas-sentenza.

3.2. Bil-maqlub ta' dak li gie sottomess mill-appellanti, l-Artikolu 755 tal-Kap. 12 hu car bizzejjed u ma hemmx il-lok ta' xi interpretazzjoni ulterjuri. Il-kaz odjern kien jinkwadra ruhu taht l-Artikolu 755 u 756(1) tal-Kap. 12. Hija skorretta ghalhekk it-tezi ta' l-appellanti li l-valur tat-talba fil-kawza "St George's Co. Ltd. v. Clouds Catering Ltd. et" (Citazjoni Numru 1908/00) kien wiehed indeterminat. L-unika interpretazzjoni gusta u valida kienet dik litterali.

3.3. L-appellati lanqas jaqblu ma' l-appellanti dwar kif graw il-fatti biex inharget it-taxxa impunjata. Meta huma kkontestaw l-ewwel taxxa li nharget, din ma kenitx taxxa formali u kienet wahda skorretta b'mod grossolan. Fil-laqgha li huma kellhom ma' ufficjali tar-Registratur tal-

Qorti "gie stabbilit li t-taxxa kellha ssir skond Artikolu 750 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta, li ma kien jirreferi ghall-ebda limitu". Il-kompitu tal-Qorti jirrigwarda mhux tant l-*iter* ta' kif inharget it-taxxa, izda li t-taxxa nharget korrettament.

<u>IR-RISPOSTA TA' L-APPELL TAR-REGISTRATUR TAL-QRATI</u>

4.1. Skond l-appellat Registratur tal-Qrati, is-sentenza appellata hija gusta u timmerita konferma.

4.2. Dwar l-ewwel aggravju huwa jissottometti li l-kwistjoni o meno ta' nuqqas ta' awtorizzazzjoni ta' l-appellanti tan-nota dwar il-valur tal-penali tirrigwarda "ir-relazzjoni bejn l-appellanti u l-appellati l-ohra eskluz l-esponent", ghal-liema l-appellanti lanqas kienu oggezzjonaw. F'kull kaz, in-nota kienet tirrifletti dak li ntalab fil-kawza.

4.3. Apparti li l-kalkolu dwar id-danni kien skond il-ligi, dana fil-fatt kien ferm anqas minn dak mitlub fil-kawza mill-appellanti.

4.4. Barra minn dan, dwar it-tielet aggravju, darba li l-ligi hija cara, ma hemm ebda lok ghal interpretazzjoni ohra ghajr li tigi segwita dik litterali u dan il-kaz kien proprju ta' din ix-xorta. L-appellat Registratur hadem it-taxxa korrettement a bazi ta' para. 13 u 14 tat-Tariffa E ta' l-Iskeda A, tal-Kap. 12, u applika wkoll para. 33 ghall-finijiet tar-rinunzja tal-patrocinju. Kif qalet tajjeb l-ewwel Qorti, inoltre, f'dan il-kaz il-valur kien wiehed <u>determinabbli</u> u kwindi fuq dan l-ammont setghet tinhadem it-taxxa validament.

4.5. Ma giet "negozjata" ebda taxxa kif gie insinwat. Kwindi, l-Artikolu 64 tal-Kap. 12 mhux applikabbli ghal dan il-kaz. L-ewwel ma nharget kienet biss "taxxa informali" u l-Artikolu 64 surreferit jirrigwarda biss kazi fejn tinhareg taxxa formali.

<u>KONSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI</u>

5. Fl-ewwel lok, din il-Qorti tibda billi tosserva li fis-seduta tal-lum, din il-Qorti qeghda tiddeciedi kawza ohra bejn l-istess partijiet b'aspetti *in parte* simili ghal dawk in ezami f'dan l-appell (Citazzjoni Numru 20/2004), ghal-liema qeghda ssir pjena riferenza. Ghalhekk kopja ta' dik is-sentenza qeghdha tigi mehmuza ma' dan il-gudikat u mmarkata bhala Appendici I. F'dik id-decizjoni, din il-Qorti ddecidiet *inter alia* li ghalkemm huwa minnu li jekk wiehed kellu jimxi <u>biss</u> fuq l-Artikoli 750, 755 u 756(1) tal-Kap. 12, u jiskarta ghal kollox x'jghidu, fost ohrajn, l-Artikoli 748 u 749 tal-Kap. 12, allura l-appellati kien ikollhom ragun f'dak li qeghdin jissottomettu fir-rigward ta' l-interpretazzjoni korretta u l-applikabbilita` ta' l-artikolu 750 in partikolari, izda din il-Qorti hija invece tal-fehma li dan ir-ragjonament huwa zbaljat. Dan ghaliex interpretazzjoni tajba ta' dispozizzjoni tal-ligi m'ghandhiex toqghod biss fuq dik id-disposizzjoni mahruga mill-kuntest taghha, izda ghandha tqisha wkoll fid-dawl tal-htiega illi ma jinholqux antinomiji fl-ordinament guridiku, ghaliex *incivile est nisi tota lege perspecta iudicare vel respondere* (Dig. 1.3.24; Celsus 9 dig). Fi kliem iehor, l-interpretazzjoni ma "hijiex teknika mekkanika".

6. L-appellati riedu jaghtu x'jifhmu li fil-mod dwar kif giet prezentata n-nota min-naha tal-patrocinanti legali ta' allura (l-odjerni appellati) dwar il-valur tal-kawza, f'idejn l-appellat l-iehor, ir-Registratur tal-Qrati, ma kien hemm xejn anormali, anzi li kollox sar b'mod regolari. <u>Il-fatti pero` mhux hekk juru</u>, almenu kif jemergi mill-provi akkwiziti. Minn ezami akkurat tal-ftit provi prodotti, ghandu invece jirrizulta li ghalkemm huwa minnu li r-rapprezentant tas-socjeta` appellanti (i.e. Anthony Borg) kien qabel li ghandu jigi sottomess valur ghal fini ta' ammont ta' penali u li huwa accetta wkoll li tali penali, skond il-ftehim lokatizzju, kienu fl-ammont ta' Lm200 *per diem* pero` fl-istess waqt, l-imsemmi Anthony Borg (ara xiehda tieghu a fol. 61-64 tal-process) ghamilha daqstant iehor cara li fl-abbokkamenti li huwa kellu ma' l-avukat tieghu ta' dak iz-zmien (Dr. Hugh Peralta, ko-appellat), huwa mill-ewwel kien esprima mieghu d-dubju dwar kemm fir-realta` tali danni ossija penali setghu qatt

jingabru. Ix-xhud jghid li ghamel notament in iskritt dwar din ir-rizerva u li sahansitra kkomunikaha dakinhar stess li kitibha lill-avukat imsemmi. Kien hawn allura li Borg jghid li sar “qbil” li jinghata valur nominali *qua* penali ghal fini ta’ taxxa. Proprjament, l-istess xhud jghid li l-Avukat tieghu wiegbu fis-sens “issa nara x’ghandi naghmel”. Kliem f’dan is-sens bilfors kien hemm ghaliex, effettivament, l-ittra Dok AB1 bil-firma ta’ l-Avukat Peralta hekk kjarament tindika. Minn dan kollu kwindi jemergi li ma huwiex preciz li jinghad li kien hemm “qbil” bejn il-partijiet dwar il-valur proprju tal-penali li talvolta kellu jigi indikat biex fuqu tinhadem it-taxxa, imma l-‘qbil’ kien biss dwar il-htiega li xi ammont nominali kellu jinghata.

7.1. Min-naha l-ohra, imbaghad, hemm ir-risposta ta’ l-appell da parti tar-Registratur tal-Qrati li fiha ried jaghti x’jifhem li kollox kien car daqs il-kristall u li kulma ghamel hu kien skond l-iskeda ufficjali. Imma hawnhekk ukoll il-provi mhux hekk jiddimostraw. Hekk, per ezempju, Frank Mercieca, deputat registratur, jixhed *inter alia* hekk dwar it-taxxa li nharget (ara fol. 70 *et seq*. tal-process):

“Jiena kont hdimt it-taxxa tal-kawza... Fuq din it-taxxa hemm notament ‘to hold 07.04.2003 Mr. A. J. Portelli’ li qed jirreferi ghas-sur Albert Portelli. Ghandi nghid illi dan in-notament sar peress illi fuq din it-taxxa u l-kawza kien hemm kwistjoni u fil-fatt naf illi din hija l-unika taxxa li jien ghandi u li hrigt jien pero` meta kellimt lis-Sur Portelli jidher li harget taxxa ohra b’ammonti li ma jaqblux ma tieghi... Dik li qed nesebixxi llum jiena kelli ‘instructions’ biex nahdimha b’dak il-mod u dan mill-istess Portelli ...” (Enfasi mizjud tal-Qorti).

Is-suespost hu sufficjenti biex jintwera kemm il-posizzjoni ma kenitx daqshekk netta u cara kif issa qieghed jippretendi r-Registratur tal-Qrati fir-risposta tieghu.

7.2. Dak li gara wara hu evidenti. Mercieca u Portelli kkonsultaw lil Dr. Victor Zammit *qua* “Director Legal Services” u dan tahom parir li jimxu u jibbazaw ruhhom skond dak li jistipula l-artikolu 750 tal-Kap. 12 (ara xiehda,

fol. 83, in kontro-ezami). Albert Portelli (fol. 84), fil-fatt, xehed hekk:
“Il-pozizzjoni skond il-parir li hadna minghand Dr. Victor Zammit hija f’kaz ta’ cens perpetwu jinhadem fuq ic-cens ta’ 25 sena u f’kaz ta’ kera fit-tul fit-terminu t-taxxa tinhadem fuq iz-zmien kollu rimanenti.”

Ta’ min hawn jinnota li waqt il-gbir tal-provi, il-partijiet xi minn daqqiet jikkoncentraw fuq l-aspett koncernenti l-valur tal-kawza fir-rigward tal-hlasijiet ta’ kera ghar-rimanenti perijodu li baqa’ skopert, u f’waqtiet ohrajn jikkoncentraw, b’mod pjuttost konfuz, dwar jekk il-valur tal-penali talvolta dovuta kienx wiehed determinat jew ta’ lanqas determinabbli.

8. Mix-xiehda mbaghad moghtija mill-appellat Dr. Hugh Peralta stess (ara fol. 67 *et seq*. tal-process) ghandu jirrizulta *inter alia* li l-aktar li hassu urtat dan il-konsulent kien fl-imputazzjoni li huwa donnu agixxa b’mod li fornixxa taghrif skorrett jew li ghamel xi dikjarazzjoni mhux skond il-volonta` tal-klijenti tieghu. Haga din li hu kien iqisha bhala asserzjoni inaccettabbli. Madanakollu, jibqa’ xorta wahda l-fatt li bejn dak li kien qieghed jifhem is-Sur Anthony Borg u bejn dak li kien qieghed jifhem “*a sua volta*”, Dottor Peralta, kienet tezisti divergenza. Li huwa zgur hu li anki Dr. Peralta jikkoncedi li s-Sur Bog kien gia` gharrfu x’kien aktarx ser ikun l-ezitu – wiehed negattiv – dwar it-talba taghhom ghall-hlas ta’ penali. L-appellat Peralta (fol. 68) jixhed hekk in propozitu:
“Dwar id-diskussjoni tat-Lm200 niftakar li s-Sur Borg kien qalli isma dawn il-flus mhux ha nigbruhom u fil-fatt kont nizziltha fl-ittra hekk pero` illi kienet intiza cara illi jiena ha niddikjara bhala penali dak li hemm fic-citazzjoni u cioe` Lm200 (*per diem*) u spjegajtlu wkoll, f’mohhi huwa car u tond u dritt u hekk huwa...”.

9. F’dawn ic-cirkostanzi kif hawn fuq esposti, din il-Qorti m’hijiex konvinta, kif dehret li kienet konvinta l-ewwel Qorti, li ghal dak li ghandu x’jaqsam mal-valur reali tal-penali talvolta pagabbli u esigibbli minhgnad l-inkwilin seta’ tassew jitqies li dan kien wiehed determinat jew inkella determinabbli kif ikkonkludiet l-ewwel Qorti. Kien

pjuttost evidenti li din it-talba saret "tanto per", fis-sens li ovvjament kienet tpoggi lill-inkwilin zgumbranti taht pressjoni akbar biex huwa jfittex jivvaka l-fond lokat fl-iqsar zmien possibbli ghal fini ta' ripreza da parti tas-sid. Fl-istess waqt, minkejja li fit-teorija seta' kien hemm indizji li jwasslu biex jigi stmat valur ta' penali ghall-ammont ta' Lm113,000 (ekwivalenti ghal €263,219.19c) jew addirittura ammont aktar minn daqstant, fir-realta` kulhadd kien edott mill-fatt li dan ma kienx ser ikun il-kaz fic-cirkostanzi partikolari tal-kawza rigwardanti l-izgumbrament ta' l-inkwilin. Dan kollu m'ghandu jissorprendi lil hadd ghaliex jekk wiehed jezamina akkuratament il-provi kollha prodotti jsib li anke l-appellati kienu kompletament konsapevoli ta' dan l-istat ta' fatt. Hekk, per ezempju, is-Sur Frank Mercieca, dak iz-zmien deputat registratur fil-Qorti, f'waqt minnhom jixhed hekk fid-deposizzjoni tieghu (ara fol. 72) dwar il-valur tal-penali; "Jekk niftakar sew meta kienet giet tkellimni id-Dottoressa Grima (ko-appellata), jiena tlabtilha valur u konna tkellimna b'mod informali fuq it-taxxa jekk il-valur ikun tant u jiena ovvjament kont irrispondejtha d-domandi li kienet staqsietni Dr. Grima. Eventwalment imbaghad kienet gabitli nota ta' Lm113,000. Qed nara kopja tan-nota in kwistjoni u jista' jkun illi probabbli li kien hemm nota qabilha li kienet ghal valur ta' Lm9,000 ...".

10. In rikapitulazzjoni ghalhekk din il-Qorti hija tal-fehma illi:

(1) l-appellati Dr. Hugh Peralta u Dr. Noella Grima kellhom dritt li jitolbu li tinhareg taxxa tad-drittijiet taghhom minkejja l-fatt li huma kienu rrinunzjaw ghall-patrocinju tas-socjeta` rikorrenti appellanti qabel ma giet determinata finalment l-istess kawza;

(2) li l-appellati, u *ergo* anke dak li gie ritenut fis-sentenza appellata, huma zbaljati li jirritjenu li l-valur tal-kawza dwar ir-rexissjoni tal-lokazzjoni u l-izgumbrament konsegwenzjali ghandu jinhadem biss fuq dak li jinghad fl-Artikolu 750 tal-Kap. 12. Ghall-kuntrarju, hija l-fehma ta' din il-Qorti li fil-kaz ta' kirjiet, xorta wahda ghandu jigi applikat "capping" kif jissemma' fl-Artikoli 748 u 749 ta' l-

istess Kap. minkejja li r-riferenza hemmhekk hija dwar kazi ta' enfitewsi;

(3) li f'dan il-kaz, il-valur tal-penali, ankorke` fit-teorija kien wiehed determinabbli, fir-realta` qatt ma kien hemm hsieb jew prospett li l-kreditur seta' jippercepixxi l-ammont ta' Lm113,000 in linea ta' penali u li b'dan il-fatt kienu pjenament konsapevoli wkoll u minn qabel l-appellati Dr. Peralta u Dr. Grima li f'dak iz-zmien kieneu qeghdin jippatrocinaw lis-socjeta` appellanti;

(4) li s-sottomissjonijiet tar-Registratur tal-Qorti, fid-dawl tas-suespost, dwar il-korrettezza tat-taxxa, minnu finalment emessa – huma infondati;

(5) illi ghalhekk isegwi li l-aggravji tas-socjeta` appellanti huma fondati u l-appell taghha jimmerita li jigi milqugh.

Ghal dawn ir-ragunijiet tiddeciedi billi, filwaqt li tilqa' l-appell interpost mis-socjeta` rikorrenti appellanti, tirrevoka s-sentenza appellata moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fil-kawza fl-ismijiet premessi fit-28 ta' April 2005 u dana billi tilqa' t-talbiet attrici kontenuti fir-rikors tal-14 ta' Jannar 2004, u fl-istess waqt tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, b'mod ghalhekk li din il-Qorti qed thassar u tirrevoka t-taxxa tad-drittijiet ghas-somma ta' disat elef hames mija u wiehed u erbghin lira Maltija u hamsa u hamsin centezmu (Lm9,541.55) drittijiet u VAT, ghall-prestazzjonijiet professjonali fil-kawza *St. George's Park Company Limited vs. Clouds Ltd. et,* citazzjoni numru 1908/00GV, notifikata lis-socjeta` appellanti odjerna permezz ta' ittra ufficjali fit-22 ta' Dicembru 2003; bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-intimati appellati Dr. Hugh Peralta, Dr. Noella Grima (illum Azzopardi Grima) u r-Registratur tal-Qorti solidament bejniethom.

Deputat Registratur
Df

APPENDICI I

Kopja tas-sentenza mogħtija llum 4 ta' Lulju 2008 fl-ismijiet St. George's Park Company v. Dr. Hugh Peralta et (Citazzjoni Numru 20/04) qed tiġi annessa ma' l-odjerna sentenza biex tifforma parti integrali minn din is-sentenza.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------